

نگاهی به پیشینه نوروز/ تخت جمشید برای برگزاری جشن نوروز بنا شد

نوروز به بومیان ساکن در فلات ایران تعلق دارد، چرا که در فلات ایران قبل از حضور آریایی ها سومری ها و بابلی ها ساکن بودند و آریایی ها که احتمالا قبل از ورود به این منطقه

نوروز به بومیان ساکن در فلات ایران تعلق دارد، چرا که در فلات ایران قبل از حضور آریایی ها سومری ها و بابلی ها ساکن بودند و آریایی ها که احتمالا قبل از ورود به این منطقه جشن سال نو را به سبک اقوام هند و اروپایی در آغاز پاییز برگزار می کردند با ورود به ایران تحت تاثیر اقوام قبل از خود، نوروز را جشن سال نوی خود انتخاب می کنند.

به گزارش خبرگزاری مهر، قدمت نوروز و مهرگان در آسیای غربی بسیار است. از هزاره سوم پیش از میلاد در آسیای غربی دو عید رواج داشت؛ نخست "مهرگان" یا عید آفرینش در اوایل پاییز و دوم "نوروز" یا عید بازبایی که در آغاز بهار برگزار می شد. در اوستا اشاره ای به نوروز نشده است و از آنجا که اوستا یک کتاب دینی است و جشن های خاص دیگری در آن ذکر شده، پس قطعا نوروز یک جشن دینی نبوده است که در اوستا ذکر از آن نشده، از طرفی چون در منابع ودایی هم اشاره ای به آن نشده است، می توان نتیجه گرفت که ریشه هندی و ایرانی هم ندارد.

نوروز به بومیان ساکن در فلات ایران تعلق دارد. در فلات ایران قبل از حضور آریایی ها سومری ها و بابلی ها ساکن بودند و آریایی ها که احتمالا قبل از ورود به این منطقه جشن سال نو را به سبک اقوام هند و اروپایی در آغاز پاییز برگزار می کردند با ورود به ایران تحت تاثیر اقوام قبل از خود، نوروز را جشن سال نوی خود انتخاب می کنند.

البته از دوران مادها به عنوان نخستین ایجاد کننده ی مراکز تمدن در غرب ایران هیچ گونه گزارشی درباره نوروز، هر چند کوتاه و اشاره وار، وجود ندارد. اما با بررسی تاریخ هخامنشیان که جانشینان بلا فصل مادها هستند به این باور می رسیم که مراسم نوروز در این دوره با شکوه و عظمت برگزار می شده است. به عبارتی باید گفت نوروز که جشن چوپانی و منطقه ای مردم و روستاییان فلات ایران بود، خیلی زود بین آریایی های مهاجر به این منطقه نیز پذیرفته شد و کم کم بزرگان و سرکردگان آن ها به منظور سامان بخشیدن به گردش کار خود با گردش سال چوپانی و دریافت به موقع مالیات از یک سو و رسیدن به یک نقطه مشترک عاطفی با مردم تحت فرمانشان از سویی دیگر به جرگه برگزار کنندگان این آیین گردش سال پیوستند.

درست است که جشن نوروز و اصولا تمام جشن ها در باور و اعتقادات مردم یک سرزمین ریشه دارند و مردم صاحبان اصلی و ابداع کنندگان این رسم ها بوده اند، اما بدیهی است که رویکرد حکومتی فرمانروایانی که کوشیده اند برای نزدیک تر کردن خود به توده های مردم خود را علاقه مند و دوستدار این رسم ها نشان دهند، آرایش ویژه ای به این رسوم در طول تاریخ داده است؛ به گونه ای که مثلا نخستین جلوه حکومتی و بسیار با شکوه برگزاری این جشن در زمان هخامنشیان آن چنان پر آیین است که در نظر محققین، بنایی مثل تخت جمشید برای برگزاری هر چه با شکوهتر این جشن ساخته شده است، گرچه در تخت جمشید مدرک و نوشته مستندی در دست نیست که نشان دهنده برگزاری نوروزی در آنجست باشد، اما برخلاف پندار بسیاری از تاریخ نویسان و پژوهندگان، تخت جمشید هیچ گاه به معنای سیاسی پایتخت هخامنشیان نبوده است و به لحاظ جغرافیایی نیز دور افتاده تر از آن است که بتواند مرکز امپراطوری پهناوری چون ایران آن روزگار قرار گیرد و به نظر می رسد این مجموعه عظیم که داریوش بنیان گذار آن است، به منظور برگزاری جشن های نوروزی ساخته شده است.

جان هینلز در کتاب "شناخت اساطیر ایران" می نویسد؛ از کاخ تخت جمشید به ندرت استفاده می شده است و در میان آثار بازمانده از آن چیزی که دلالت بر آن داشته باشد که این مکان مرکزی برای مقاصد اداری بوده باشد، اندک است یا اصلا وجود ندارد. به نظر می رسد تخت جمشید مرکز اجرای آیین ها یعنی صحنه اجرای جشن سالانه ای است که ملت های امپراطوری هخامنشی در آن گرد می آمدند تا دیون خود را بپردازند و وفاداری خود را به شاه شاهان نشان دهند. هیات های نمایندگی دسته جمعی از پلکانی که طوری ساخته شده بود که می شد با اسب از آن بالا رفت و از میان دروازه های کاخ و کنار دیوارهای کنگره دار که گفته اند نمادی از کوه مقدس بوده اند می گذشتند و به کاخ صد ستون وارد می شدند.

مری بویس نیز این توضیح را کمابیش منطقی می یابد و درباره تخت جمشید می نویسد؛ مشخصات گوناگون بناها و تندیس ها، پاره ای از پژوهشگران را بر آن داشته است که تصور کنند تخت جمشید شهری مقدس بوده است. تمام تخت جمشید دعایی مفصل و طولانی است که از زبان سنگ ادا شده و نوعی رویای هخامنشی است از روز نو و زندگی نو که در سنگ به یادگار گذاشته شده است.

جالب اینجاست که نام این مجموعه هم تخت جمشید نبوده یونانیان آن را پرسپولیس؛ یعنی شهر پارسی می نامیدند و واژه تخت جمشید بعدها بر اساس باور مردمی بر این مجموعه عظیم نهاده شده است که این مهم نشان دهنده پیوند ناخود آگاه ایرانیان با اسطوره پیدایش این جشن در روزگار جمشید است.